1.4.3Q[l]**Mइत्थंसङ्गृहीताप्रतिपुष्टिः-**

संस्थयाविद्वत्परिषदि/

शासिपरिषदि/न्यायसभायाम्/अन्येषुप्राधिकारेषुचर्चिता।पाठ्यचर्यायाःपुनःनिर्माणायउ

पयुज्यते।पारम्परिकैःविद्वद्भिःप्रवरगणैःवासहचर्चिता।

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः स्वहितधारकेभ्यः प्रतिपुष्टिंसंगृह्यपाठ्यचर्चायाः संरचनायांविकासेप्रतिपुष्टेप्रयोगंविधत्ते ।विविधविभागीयः विश्वविद्यालयोऽयं विविधपरिषदापारितानिकार्याणिसंचालयति ।अनेकेभ्यः खलु हितधारकेभ्यः युगानुगुणं प्रतिपुष्टिमंगीकर्त्तुं प्रतिपुष्टेः स्वरूपं निर्धारयितुं सम्बद्धविषयविशेषज्ञैः संस्थानेऽस्मिन् मार्गदर्शअवाप्तंविद्यते ।पाठ्यक्रमानुगुणं शास्त्रिस्तरीयाणंआचार्यस्तरीयाणांविद्यावारिधिस्तरीयाणांछात्राणांपाठ्यक्रमनिर्माणे सहभागिताभवति ।तेषुतेषुपाठ्यक्रमेषुछात्राणांपरामर्शः संगृह्यते, सहैव यदिकश्चिद् विषयः आपत्तियुक्तः तेषांसंशोधनंसमयानुगुणंसम्बद्धपरिषदाक्रियते ।अस्मिन् विश्वविद्यालयेपाठ्यक्रमसम्बद्ध आपत्तयः शास्त्राधारितच्छात्रैः आधुनिकच्छात्रैश्चसंगृह्यंतेषां यथासमयंनिराकरणञ्च क्रियते ।विगतपंचवर्षाणां 2018 तः 2023 पर्यन्तंविविधसान्दर्भिकप्रश्नानुसारंविविधेभ्यः हितधारकेभ्यः युगानुरोधेनप्रतिपुष्टिंसंकल्प्य पाठ्यचर्चायां आवश्यकानि परिवर्तनानिभअमवनतेषां परिवर्तनानांविवरणं अधोनिर्दिष्टं वर्तते।

1—छात्रेभ्यःप्राप्तप्रतिपुष्टयः

2—अध्यापकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्टयः

3—वृत्तिदातभ्यःप्राप्तप्रतिपुष्टयः

4—पूर्वच्छात्रेभ्यःप्राप्तप्रतिपुष्ट्यः

5—अभिभावकेभ्यःप्राप्तप्रतिपुष्ट्यः

1—छात्रेभ्यःप्राप्तप्रतिपुष्टयः—विश्वविद्यालयेविविधक्षेत्रेषुअवाप्यन्ते।पाठ्यचर्चाक्षेत्रे समय चक्रनिर्धारितक्षेत्राणिक्रमेणेमानिवर्तन्ते—

क—पाठ्यचर्चाक्षेत्रे समयचक्रनिर्धारणे।

ख—पाठ्यक्रमसम्पूर्तिविषये।

ग—पाठ्यक्रमाभ्यासविषये।

घ—पाठ्यक्रमसुगमताविषये।

ङ़—परीक्षाविषये।

च—मूल्यांकनविषये।

छ—परीक्षापरिणामसन्तुष्टिविषये।

ज—वैकल्पिकविषयाणांग्रहणविषये।

झ—भाषादक्षता / डिप्लोमाइत्यादिपाठ्यविषये।

ट— शैक्षणिकगतिविधिविषये यथा शास्त्रार्थ—वाक्यार्थ श्लोकान्त्याक्षरी।

ठ–उद्योगसम्बद्धपाठ्यक्रमाणां निर्धारणविषये।

ड–आनलाइनपाठ्यक्रमसंचालनविषये।

ढ–अवकाशसमयेविशेषशिविरादीनां यथा शास्त्रीयशिविराणां विषयेसंस्कृतसंभाषणशिविरविषये।

पाठ्येत्तरक्रियाकलापेषुछात्राणांसन्तुष्टिः यथा–

1–N.S.S, N.C.C.प्रकल्पेषु

2–छात्राणांमुत्पीडनक्रियाकलापेषु

3–लैगिकसमानतयाः विषये

अध्यापनकक्षायांछात्रसम्बद्धोपकरणविषयेछात्राणांसहमतिः गृह्यते, यदितेषुाकाचिद् आपत्तिः अस्तितस्य निवारणंआधिकारिकस्तरेक्रियते।विभागीयपुस्तकालयेऽपिछात्राणांवैमत्यंसमागच्छतिचेत्तस्यापिनिस्तारणं अध्यापकैः सम्भूय क्रियते।विभागेतरमुख्य पुस्तकालयेछात्राणांसमयसन्दर्भे, पुस्तकविषये, पत्रिकाविषये च वैमत्यं यदाकदासमायाति, तेषंवैमत्यानांनिराकरणंसम्बद्धाधिकारिभिः यथाशीघ्रंक्रियते।जीविकानिर्धारणविषयेछात्राणांकिमपिवैमत्यमागच्छातिचेत् तस्य निवारणंविकल्पप्रदानेनक्रियते।उपर्युक्तानांप्रतिपुष्टीनांअवाप्तये एकं निर्धारितंप्रारूपंविद्यते येनमाध्यमेनछात्रेभ्यः प्रतिपुष्टयः गृह्यन्ते।छात्राः विश्वविद्यालये उशित्वापि पठन्ति, अतः तेषांछात्रावासम्बद्धापत्तयः अनेकाः

समायान्तितथामहिलाछात्राणांआपत्तयः समायान्ति यथासुरक्षाविषये, स्वच्छतासन्दर्भे, जलविद्युदादीनांनिर्बाधतयाआपूर्तिविषयेमनोरंजनविषयेभवन्तितेषांनिराकरणंप्रतिपालकैः विश्वविद्यालयस्य निर्माणविभागैःसम्पत्तिविभागैः छात्रकल्याणसंकायाध्यक्ष कार्यालयद्वाराविधीयते।

2–अध्यापकेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्ट्यः–

अध्यापकानांअपिसन्तुष्टिंअयंविश्वविद्यालयः स्वीकरोति।तदर्थं अध्यापकानांपरामर्शः छात्रप्रवेशविषये, तत्रापिकस्मिन् पाठ्यक्रमेकेषांकेषां योग्यताधारिणांछात्राणांप्रवेशः भवेदितितेषांप्रतिक्रियाः परामर्शाश्चसंगृह्यन्ते।पाठ्यक्रमनिर्माणेऽपि विभागेतराणामपि अध्यापकानांसमागतानामायत्तीनांसमाधानंक्रियते।समयचक्रनिर्माणेऽपिविविधविषयाणांपाठनेसुव्यवस्थितवादननिर्धारणेआपत्तीनांनिराकरणंसामूहिकरूपेणांध्यापकाः कुर्वन्ति।पाठ्यक्रमस्य निर्माणंप्रायः विभागीयाध्यापकाः कुर्वन्ति, तत्र समागतानामापत्तीनांनिराकरणंविभागीयाध्ययनसमित्य क्रियते च तथा च अध्ययनपरिषदासमागतवैमत्यंउच्चनिकायेनसंकाय परिषद् द्वारानिराक्रियते। तत्रापिकाचित् आपत्तिः भवति, तस्याः निराकरणंपरिपुष्टिश्चविद्यापरिषदाक्रियते।ततः परिपुष्टेरनन्तरंपाठ्यक्रमस्य विविधविभागेषुक्रियान्वयनंजायते। अध्यापकानां व्यक्तिगतस्तरेऽपि समागतानां समस्यानां यथा अवकाशप्रोन्नति–वेतनविसंगति–

आवासीयसमस्याप्रभृतीनांनिराकरणं अध्यापकपरिषदा कुलपतिना कुलसचिवेन च क्रियते।

3—वृत्तिदातभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्ट्यः—विश्वविद्यालयात् उपाधिगृहीतेभ्यः छात्रेभ्यः विविधक्षेत्रेषुजीविकोपलब्धयः भवन्ति, यथसैन्य—पत्रकारिकता—प्रशासन—अध्यापन—प्रवचन—कर्मकाण्ड—पौरोहित्यादि क्षेत्रेषुसंस्थापितानांसंस्थानां पक्षतः तेषांप्रतिपुष्टयः कार्यशैलीविवरणञ्च संगृह्यते।सैन्यक्षेत्रे धर्मगुरू इति पदे अस्य विश्वविद्यालस्य उपाधिधारकः छात्राः नियोजिताः भवन्ति। यदाकदासैन्याधिकारिण्भः शास्त्रि उपाधिः विषयेआपत्तिकृता, विश्वविद्यालयस्तरेकुलपति—कुलसचिव च नैकबारं पत्राणिलिखितानि, ततः समस्यानिवारइति येनविश्वविद्यालीयच्छात्राणांनियोजनमपिजातउ0प्र0उच्चतरशिक्ष सेवाचयनबोर्डद्वाराआचार्यउपाधिविषयेऽपिसंस्कृत एम0ए0 समकक्षताविषयेआपत्तिः उद्भाविता, विश्वविद्यालयः समकक्षता प्रमाणपत्रं प्रदाय समस्यानिवारणम् करोति।तदनन्तरंआधुनिकमहाविद्यालयेषुअवरूद्धसेवायानिराकरणं तत्र विश्वविद्यालयीयच्छात्राणामवसरोऽपिलब्ध निराकरणमपिजातम्।अस्य विश्वविद्यालयस्य शिक्षाशास्त्रि—उपाधि विषयेषुबहुषुवृत्तिप्रदातृशिक्षणसंस्थाने पक्षतः आपत्तयः समायान्तितेषांनिराकरणंविश्वविद्यालयस्य कार्यालयस्तरीय कुलसचिव द्वाराक्रियते।झारखण्डसर्वकार द्वाराTGT/PGTमध्ये

नव्यव्याकरण–प्राचीनव्याकरणविषये ....कतानांआपत्तीनां निस्तारणं जातम् ।

4–पूर्वच्छात्रेभ्यः प्राप्तप्रतिपुष्ट्यः–विश्वविद्यालयस्य विविधेषु पुरातनछात्राणामपिपरामर्शंआपत्ति च विश्वविद्यालयः संगृह्य परिवर्तनंछात्रसम्मेलनभवति।तस्मिन् खलुसम्मेलनेसमागतानांछात्राणांअनुभवः तथा च तेषांप्रतिपुष्टिः अध्यापकैः कर्मचारिभिः संगृह्यते।तदनुगुणंपरिवर्तनय परिवर्धनाय च विविधनिकायस्तरेषुक्रियाकलापाः पारितास्सन्ति। पुरातनछात्रसमितिरपि कार्यं विदधाति।